ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

7. září 2006 *

Ve věci C-526/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Cour de cassation (Francie) ze dne 14. prosince 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 29. prosince 2004, v řízení

Laboratoires Boiron SA

proti

Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon, právní nástupkyně **Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS),**

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans (zpravodaj), předseda senátu, J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris a G. Arestis, soudci,

* Jednací jazyk: francouzština.

generální advokát: A. Tizzano,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 13. října 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Laboratoires Boiron SA A. Lyon-Caenem, J. Philippem, C.-M. Dorémusem a O. Cavézianem, avocats,

— za Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon, právní nástupkyni Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS) H. Calvetem a O. Billardem, avocats,

— za francouzskou vládu G. de Berguesem a S. Ramet, jako zmocněnci,

— za Komisi Evropských společenství V. Di Buccim, jako zmocněncem,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 30. března 2006,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu ustanovení Smlouvy o ES týkajících se státních podpor, a zvláště článku 87 ES a čl. 88 odst. 3 ES.

2 Tato žádost byla podána v rámci žaloby podané Laboratoires Boiron SA (dále jen „Boiron") za účelem získání vrácení částek odvedených Agence centrale des organismes de sécurité sociale (dále jen „ACOSS") z titulu daně z přímého prodeje léků. Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon se později stala právní nástupkyní ACOSS.

Vnitrostátní právní úprava

3 Podle článku R. 5106 5° zákoníku veřejného zdraví, se „velkoobchodním distributorem" rozumí „jakýkoliv podnik, který uskutečňuje nákup nebo skladování léků jiných než jsou léky určené k vyzkoušení na člověku, za účelem jejich velkoobchodní distribuce v nezměněném stavu".

4 Ministerská vyhláška ze dne 3. října 1962 o povinnostech velkoobchodních distributorů, pokud jde o zásobování lékáren (JORF ze dne 12. října 1962, s. 9999), platná do února 1998, zejména stanovila:

„Článek 1 – Jakýkoliv podnik, který provozuje velkoobchodní prodej farmaceutických výrobků uvedených ve čtvrtém pododstavci článku R. 5115-6 zákoníku veřejného zdraví, jakož i jeho pobočky, musí mít nepřetržitou zásobu speciálních léků, která umožňuje zajišťovat měsíční potřebu lékáren v odvětví, v němž působí, a které patří k jejich obvyklým zákazníkům.

Tato zásoba léků musí odpovídat věcně ‚sbírce' speciálních léků obsahující nejméně dvě třetiny z počtu speciálních léků skutečně používaných a hodnotou průměrné hodnotě měsíčního obratu za předchozí rok.

Článek 2 – Jakýkoliv podnik, který provozuje velkoobchodní prodej farmaceutických výrobků, jakož i jeho pobočky, musí být schopny zajistit dodávání jakéhokoliv speciálního léku používaného v kterékoliv lékárně, která patří k jejich obvyklým zákazníkům a spadá do jejich odvětví distribuce a do dvaceti čtyř hodin od přijetí objednávky zajistit dodání jakéhokoliv speciálního léku z jejich ‚nabídky'.

Musí dohlížet nad zásobováním speciálními léky, aby nedošlo k žádnému přerušení zásobování."

5 Tato právní úprava byla pozměněna zejména nařízením č. 98-79 ze dne 11. února 1998 o farmaceutických podnicích a změně zákoníku veřejného zdraví (JORF ze dne 13. února 1998, s. 2287).

6 Článek 12 zákona č. 97-1164 ze dne 19. prosince 1997 o financování sociálního zabezpečení v roce 1998 (JORF ze dne 23. prosince 1997, s. 18635), který vložil do

zákoníku sociálního zabezpečení zejména článek L. 245-6-1, zavádí daň ve výši 2,5 % z obratu, bez daní, kterého ve Francii dosáhly farmaceutické laboratoře v lékárnách, vzájemných lékárnách a lékárnách společností báňského pojištění, na základě velkoobchodního prodeje speciálních farmaceutických přípravků. Tato daň se nazývá „daň z přímého prodeje".

7 Článek L. 245-6-4 zákoníku sociálního zabezpečení stanoví, že daň z přímého prodeje je vybírána ve prospěch Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés (Zaměstnanecká národní pojišťovna).

8 Ve svém rozhodnutí 97-393 ze dne 18. prosince 1997 (JORF ze dne 23. prosince 1997, s. 18649) o žalobě podané proti článku 12 zákona č. 97-1164 Conseil constitutionnel (Francie) (Ústavní soud) připomněl, že daň z přímého prodeje, která se nevztahuje na prodej léků velkoobchodními distributory, byla zavedena za účelem přispění k financování Caisse nationale d'assurance maladie a vyvážení podmínek hospodářské soutěže mezi okruhy distribuce léků, o nichž se mělo za to, že byly narušeny z toho důvodu, že velkoobchodní distributoři podléhají povinnostem veřejné služby, které nejsou uloženy farmaceutickým laboratořím.

9 Článek L. 245-6-1 zákoníku sociálního zabezpečení byl od 1. ledna 2003 zrušen článkem 16 zákona č. 2002-1487 ze dne 20. prosince 2002 o financování sociálního zabezpečení v roce 2003 (JORF ze dne 24. prosince 2002, s. 21482).

Spor v původním řízení a předběžné otázky

10 Boiron je společnost založená podle francouzského práva, která vyrábí homeopatické speciální přípravky a ve Francii je distribuuje výlučně do lékáren prostřednictvím systému přímého prodeje nebo velkoobchodních distributorů.

11 Boiron přiznala ACOSS pro účely daně z přímého prodeje za roky 1998 a 1999 pouze obrat uskutečněný prostřednictvím přímého prodeje do lékáren, s vyloučením obratu odpovídajícího prodeji prostřednictvím velkoobchodních distributorů.

12 ACOSS měla za to, že tento posledně uvedený prodej měl být začleněn do celkového přímého prodeje představujícího základ zmíněné daně, a v důsledku toho přistoupila k opravě odpovídající tomuto začlenění.

13 Boiron zaplatila požadované částky, přičemž je zároveň zpochybnila. Vzhledem k tomu, že neobdržela odpověď správní rady ACOSS, k níž podala rozklad, Boiron požadovala vrácení zaplacených částek před tribunal des affaires de sécurité sociale de Lyon (soud příslušný pro sociální zabezpečení v Lyonu).

14 Na podporu své žaloby v podstatě uplatňovala, že s ohledem na článek 87 ES představuje osvobození od daně z přímého prodeje protiprávní státní podporu ve prospěch velkoobchodních distributorů.

15 Rozsudkem ze dne 3. června 2000 tribunal des affaires de sécurité sociale de Lyon vyhověl žalobě Boiron a uložil ACOSS, aby Boiron vrátila zaplacené částky.

16 Cour d'appel de Lyon (odvolací soud v Lyonu), ke kterému ACOSS podala odvolání, nejdříve, přerušil řízení až do vynesení rozsudku Soudního dvora ze dne 22. listopadu 2001, Ferring (C-53/00, Recueil, s. I-9067) a poté, rozsudkem ze dne 29. října 2002 zrušil rozsudek soudu prvního stupně.

17 Boiron tedy podala kasační opravný prostředek, v němž uplatnila čtyři důvody opravného prostředku, přičemž pouze první z nich týkající se výkladu ustanovení Smlouvy týkajících se státních podpor, je předmětem předběžných otázek.

18 Cour de cassation zaprvé konstatuje, že cour d'appel de Lyon nevyhověl Boiron, když na základě rozsudku Soudního dvora ze dne 20. září 2001, Banks (C-390/98, Recueil, s. I-6117, bod 80 a výše uvedená judikatura) rozhodl, že se poplatníci povinné daně nemohou dovolávat toho, že osvobození jiných osob od daně představuje státní podporu, aby se vyhnuli zaplacení zmíněné daně. Tato judikatura byla potvrzena rozsudkem ze dne 13. června 2002, Sea-Land Service a Nedlloyd Lijnen (C-430/99 a C-431/99, Recueil, s. I-5235, bod 47).

19 Předkládající soud poukazuje na to, že v jiných rozsudcích Soudní dvůr nebránil přípustnosti žaloby na vrácení daní nebo poplatků vybraných při současném porušení povinnosti předběžného oznámení stanovené v čl. 88 odst. 3 ES.

20 Cour de cassation má za to, že tyto rozsudky se buď vyjadřují k této otázce pouze implicitně, i když byla vznesena námitka nepřípustnosti (viz výše uvedený rozsudek Ferring) nebo se týkají režimů podpor, v nichž daně nebo poplatky, jejichž vrácení bylo požadováno, byly vybírány specificky k financování sporné podpory (rozsudky ze dne 21. října 2003, Van Calster a další, C-261/01 a C-262/01, Recueil, s. I-12249 a ze dne 20. listopadu 2003, GEMO, C-126/01, Recueil, s. I-13769).

21 Předkládající soud zadruhé připomíná, že ve výše uvedeném rozsudku Ferring Soudní dvůr rozhodl, že pokud se daň z přímého prodeje vztahuje pouze na přímý prodej léků farmaceutickými laboratořemi, představuje státní podporu ve prospěch

velkoobchodních distributorů, pouze tehdy, pokud výhoda, kterou mají tyto osoby, které nepodléhají zmíněné dani, je vyšší než zvýšené náklady, které nesou v souvislosti s plněním povinností veřejné služby, které jim ukládá vnitrostátní právní úprava.

22 Cour de cassation poukazuje na to, že v rozsudku ze dne 24. července 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, Recueil, s. I-7747) Soudní dvůr upřesnil, že proto, aby veřejné dotace mohly být považovány za vyrovnání představující protiplnění za plnění, která poskytují podniky, které jsou jejich příjemci, za účelem plnění povinností veřejné služby, je věcí vnitrostátního soudu ověřit, že jsou splněny následující podmínky (dále jen „takzvané ‚Altmark' podmínky"):

— zaprvé, zvýhodněný podnik musí být skutečně pověřen plněním povinností veřejné služby a tyto povinnosti musí být jasně definovány;

— zadruhé, kritéria, na základě kterých je vypočítáno vyrovnání, musí být stanoveny předem, objektivním a transparentním způsobem;

— zatřetí, vyrovnání nemůže překročit to, co je nezbytné k pokrytí všech nákladů vzniklých v souvislosti s plněním povinností veřejné služby nebo jejich části, přičemž se zohlední s tím související příjmy, jakož i přiměřený zisk plynoucí z jejich plnění;

— začtvrté, pokud výběr podniku, který je pověřen plněním povinností veřejné služby, není proveden v rámci řízení o veřejné zakázce, výše nezbytného

vyrovnání je stanovena na základě analýzy nákladů průměrného podniku, který je správně řízen a přiměřeně vybaven k plnění vyžadovaných požadavků veřejné služby, které mu vznikly v souvislosti s plněním těchto povinností, přičemž se zohlední s tím související příjmy, jakož i přiměřený zisk plynoucí z jejich plnění.

23 Předkládající soud v tomto ohledu nejprve konstatuje, že takzvané „Altmark" podmínky se týkají údajů, k nimž hospodářský subjekt, který se dovolává protiprávnosti podpory a jenž stojí mimo právní vztahy mezi příjemcem dotace nebo podnikem, který je osvobozen od daně, a státem nebo útvarem, který stát zřídil nebo zamýšlí zřídit za účelem správy podpory, nemá, mimo soudní žaloby, která směřuje proti samotnému příjemci, nutně přístup.

24 Cour de cassation dále připomíná, že podle ustálené judikatury Soudního dvora jsou s právem Společenství neslučitelné jakékoliv důkazní prostředky, jejichž účinkem je prakticky znemožnit nebo nadměrně ztížit získání vrácení daní vybraných v rozporu s právem Společenství (viz zejména rozsudky ze dne 9. listopadu 1983, San Giorgio, 199/82, Recueil, s. 3595, bod 14, a ze dne 9. února 1999, Dilexport, C-343/96, Recueil, s. I-579, bod 48).

25 Předkládající soud konečně poukazuje na to, že podle ustanovení vnitrostátního práva v oblasti důkazního břemena může být hospodářský subjekt, který se na podporu své žádosti o vrácení dovolává toho, že dotčené opatření má charakter státní podpory, povinen prokázat, že takzvané „Altmark" podmínky nejsou splněny. Dodává, že nepředložení důkazu nezbytného k tomu, aby požadavku tohoto subjektu bylo vyhověno, může být jedinou překážkou prokázání toho, že toto opatření má charakter státní podpory.

26 Za těchto podmínek se Cour de cassation rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být právo Společenství vykládáno v tom smyslu, že farmaceutická laboratoř, která je poplatníkem takové daně jako je daň stanovená článkem 12 zákona č. 97-1164 ze dne 19. prosince 1997 o financování sociálního zabezpečení v roce 1998, má právo dovolávat se toho, že nezdanění velkoobchodních distributorů touto daní představuje státní podporu, pro to, aby získala její vrácení?

2) V případě kladné odpovědi a pokud vyhovění žádosti o vrácení může záviset pouze na skutečnostech předložených jejím autorem, musí být právo Společenství vykládáno v tom smyslu, že pravidla vnitrostátního práva, která podřizují toto vrácení důkazu, který musí předložit žadatel, o tom, že výhoda, kterou mají její příjemci je vyšší než zvýšené náklady, které nesou v souvislosti s plněním povinností veřejné služby, které jsou jim uloženy vnitrostátní právní úpravou, nebo o tom, že podmínky stanovené Soudním dvorem v rozsudku ze dne 24. července 2003 [Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg] nejsou splněny, představují důkazní prostředky, jejichž účinkem je prakticky znemožnit nebo nadměrně ztížit vrácení takové povinné daně, jako je daň stanovená článkem 245-6-1 zákoníku sociálního zabezpečení, jejíž vrácení bylo předmětem žádosti u příslušného orgánu z toho důvodu, že osvobození velkoobchodních distributorů od daně je státní podporou, která nebyla oznámena Komisi Evropských společenství?"

K předběžným otázkám

K první otázce

27 Z výše uvedeného rozsudku Ferring vyplývá, že článek 87 ES musí být vykládán v tom smyslu, že pokud se takové opatření, jako je daň z přímého prodeje, vztahuje

pouze na přímý prodej léků farmaceutickými laboratořemi, představuje státní podporu velkoobchodním distributorům pouze tehdy, pokud zahrnuje nadměrné vyrovnání ve prospěch velkoobchodních distributorů, to jest pokud výhoda, kterou tyto hospodářské subjekty mají z toho, že nejsou podrobeni této dani, je vyšší než zvýšené náklady, jež nesou v souvislosti s plněním povinností veřejné služby, které jim ukládá vnitrostátní právní úprava.

28 V projednávaném případě Boiron, která je farmaceutickou laboratoří podléhající dani z přímého prodeje, tvrdí, že nezdanění velkoobchodních distributorů touto daní zahrnuje nadměrné vyrovnání v jejich prospěch a představuje tedy jako takové protiprávní podporu v jejich prospěch. Na tomto základě tento subjekt požadoval vrácení částek odvedených na zmíněné dani za roky 1998 a 1999.

29 V tomto ohledu je třeba připomenout, že opatření podpory ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES provedené v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z čl. 88 odst. 3 ES je protiprávní. Je věcí vnitrostátních soudů chránit práva procesních subjektů proti případnému porušení zákazu provedení podpor vnitrostátními orgány, vyvozením všech důsledků v souladu s jejich vnitrostátním právem, pokud jde jak o platnost aktů provádějících dotčené opatření podpory, tak i o vymáhání poskytnutých finančních podpor (viz zejména rozsudek ze dne 27. října 2005, Distribution Casino France a další, C-266/04 až C-270/04, C-276/04 a C-321/04 až C-325/04, Sb. rozh. s. I-9481, bod 30 a uvedená judikatura).

30 Je pravda, že v několika věcech, které mu byly předloženy, Soudní dvůr rozhodl, že poplatníci daně se nemohou dovolávat toho, že osvobození jiných podniků od daně představuje státní podporu, aby se vyhnuli zaplacení uvedené daně nebo získali její vrácení (viz zejména výše uvedené rozsudky Banks, bod 80, a Distribution Casino

France a další, body 42 a 44, jakož i rozsudek ze dne 15. června 2006, Air Liquide, C-393/04 a C-41/05, Sb. rozh. s. I-5293, bod 43).

31 Povaha vnitrostátních opatření dotčených ve věcech, v nichž byly vydány rozsudky zmíněné v předchozím bodě, se nicméně podstatně liší od povahy daně z přímého prodeje.

32 Ve všech zmíněných věcech se jednalo o osvobození od daně s obecnou působností určitých subjektů a bylo tvrzeno, že toto osvobození představuje samo o sobě podporu.

33 Naopak ve věci v původním řízení se nejedná o takový režim zdanění, ale o daň, jíž je podrobena pouze jedna ze dvou kategorií subjektů, které jsou v soutěžním postavení, a to farmaceutické laboratoře.

34 V takovém případě asymetrického zdanění, domnělá podpora vyplývá ze skutečnosti, že jiná kategorie hospodářských subjektů, s níž je uvedená zdaněná kategorie v přímém soutěžním vztahu, v projednávaném případě velkoobchodní distributoři, není zmíněné dani podrobena.

35 V projednávaném případě je nesporné, že toto nezdanění kromě toho představuje záměrný cíl nebo dokonce hlavní cíl daně z přímého prodeje.

36 V tomto ohledu je důležité připomenout, že v bodě 19 výše uvedeného rozsudku Ferring Soudní dvůr poukázal na to, že ve Francii existují dva okruhy distribuce léků, které jsou přímými soutěžiteli: jednak okruh velkoobchodních distributorů a jednak okruh farmaceutických laboratoří, které provádějí přímý prodej. Kromě toho v uvedeném bodě Soudní dvůr uvedl, že daň z přímého prodeje má zejména za cíl vyvážit podmínky hospodářské soutěže mezi oběma okruhy distribuce léků, jež jsou podle francouzského zákonodárce narušeny existencí povinností veřejné služby, které jsou uloženy pouze velkoobchodním distributorům. Soudní dvůr konečně dodal, že po zavedení zmíněné daně zákonem č. 97-1164 nejen, že byl růst přímého prodeje, který byl zaznamenán v letech bezprostředně předcházejících zavedení této daně, přerušen, ale také se obrátila tendence, vzhledem k tomu, že podíly na trhu znovu získali velkoobchodní distributoři.

37 Pokud by bylo prokázáno, že nepodrobení dani z přímého prodeje způsobuje nadměrné vyrovnání ve prospěch velkoobchodních distributorů, jelikož výhoda, kterou velkoobchodní distributoři mají z tohoto nezdanění, je vyšší než zvýšené náklady, jež nesou v souvislosti s plněním povinností veřejné služby, které jsou jim uloženy, takové zdanění takové farmaceutické laboratoře, jako je Boiron, by představovalo akt obsahující provádění opatření podpory.

38 Pokud by tomu tak bylo, bylo by věcí vnitrostátního soudu, jak bylo připomenuto v bodě 29 tohoto rozsudku, zohlednit všechny důsledky vycházející z jeho vnitrostátního práva, pokud jde o platnost takového aktu.

39 V projednávaném případě je opatřením, o němž je tvrzeno, že představuje podporu, samotná daň z přímého prodeje, a nikoliv jakékoli osvobození oddělitelné od této daně.

40 V takovém případě je namístě připustit, že takový hospodářský subjekt, jako je Boiron, se může dovolávat protiprávnosti daně z přímého prodeje z toho důvodu, že tato daň je podporou, pro to, aby získal její vrácení.

41 To nemůže ostatně vést vnitrostátní soud k tomu, aby připustil zvýšení počtu příjemců podpory. Naopak takové vrácení v rozsahu, v němž se zdá, že by mělo být poskytnuto, představuje zvláště přiměřené opatření ke snížení počtu hospodářských subjektů poškozených opatřením, které je považováno za podporu, a proto k omezení protisoutěžních účinků této podpory.

42 Předkládající soud, jakož i účastníci řízení, kteří předložili vyjádření Soudnímu dvoru, vznesli otázku, zda takové právo dovolávat se protiprávnosti daně z přímého prodeje, která je považována za státní podporu, k získání jejího vrácení, je v souladu se zásadami, jež jsou základem judikatury Soudního dvora v oblasti nepřímých daní, která začíná výše uvedeným rozsudkem Van Calster a další a je rozvedená v pozdějších rozsudcích.

43 Z této judikatury vyplývá, že pokud opatření podpory, jejíž nedílnou součástí je způsob financování, bylo provedeno v rozporu s povinností oznámení, vnitrostátní soudy jsou v zásadě povinny nařídit vrácení daní nebo poplatků zvláště vybraných k financování této podpory (výše uvedený rozsudek Van Calster a další, bod 54).

44 V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že aby mohla být daň považována za nedílnou součást opatření podpory, musí na základě relevantní vnitrostátní právní úpravy existovat vztah závazného určení mezi daní a podporou v tom smyslu, že výnos z daně je nezbytně určen k financování podpory (viz zejména výše uvedený rozsudek Air Liquide, bod 46 a výše uvedená judikatura).

45 Pokud jde o daň z přímého prodeje, její zvláštnost spočívá ve skutečnosti, že tato daň a domnělá podpora představují dva neoddělitelné prvky jednoho a téhož daňového opatření. V takovém případě je vztah mezi daní a podporou ještě užší než u takové nepřímé daně, jako je daň, která je předmětem výše uvedeného rozsudku Van Calster a další.

46 Za těchto podmínek je přiznání práva dovolávat se protiprávnosti daně z přímého prodeje takovému hospodářskému subjektu, jako je Boiron k získání vrácení částek zaplacených z titulu této daně v souladu se zásadami, jež jsou základem judikatury Soudního dvora v oblasti nepřímých daní, která začíná výše uvedeným rozsudkem Van Calster a další a je rozvedená v pozdějších rozsudcích.

47 Je třeba dodat, že v každém případě takové vrácení může být přiznáno pouze tehdy, pokud je prokázáno, že zmíněné částky, jejichž vrácení je požadováno, nebo alespoň jejich část, představují nadměrné vyrovnání ve prospěch velkoobchodních distributorů, a tedy tímto opatřením hospodářsky zvýhodňují velkoobchodní distributory, a pokud jsou kromě toho splněny další podmínky uvedené v čl. 87 odst. 1 ES k tomu, aby opatření mohlo být kvalifikováno jako státní podpora.

48 S ohledem na výše uvedené je namístě na první otázku odpovědět tak, že právo Společenství musí být vykládáno v tom smyslu, že farmaceutická laboratoř, která je poplatníkem takové daně, jako je daň stanovená článkem 12 zákona č. 97-1164, má právo dovolávat se toho, že nepodrobení velkoobchodních distributorů této dani představuje státní podporu, pro to, aby získala vrácení zaplacených částek, které odpovídají hospodářskému zvýhodnění, jež velkoobchodní distributoři nespravedlivě získali.

Ke druhé otázce

49 Ve věci v původním řízení se farmaceutická laboratoř, která je poplatníkem daně z přímého prodeje, o níž je nesporné, že nebyla oznámena podle čl. 88 odst. 3 ES, dovolává protiprávnosti takové daně, pro to, aby získala její vrácení, z toho důvodu, že nepodrobení velkoobchodních distributorů, kteří jsou přímými soutěžiteli této laboratoře, této dani, představuje státní podporu.

50 V této souvislosti je podstatou otázky předkládajícího soudu, zda je zajištěno respektování zásady efektivity, pokud v souladu s vnitrostátními pravidly použitelnými v oblasti důkazního břemena a k tomu, aby mohlo být získáno vrácení částek zaplacených z titulu daně z přímého prodeje, je věcí hospodářského subjektu, který se domáhá vrácení těchto částek, prokázat, že nepodrobení velkoobchodních distributorů této dani s sebou nese nadměrné vyrovnání ve prospěch velkoobchodních distributorů, tudíž, že alespoň jedna ze čtyř takzvaných „Altmark" podmínek není splněna, a představuje tedy jako takové hospodářské zvýhodnění uvedené v čl. 87 odst. 1 ES.

51 V případě neexistence právní úpravy Společenství v dané oblasti, jak je tomu ve věci v původním řízení, přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby určil příslušné soudy a upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z práva Společenství, za předpokladu, že tyto podmínky nejsou méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných právním řádem Společenství (zásada efektivity) (viz zejména rozsudek ze dne 10. dubna 2003, Steffensen, C-276/01, Recueil, s. I-3735, bod 60 a výše uvedená judikatura).

52 V tomto ohledu předkládající soud poznamenává, že jednak i když v zásadě v souladu s vnitrostátním použitelným právem nese důkazní břemeno týkající se

nadměrného vyrovnání ve prospěch velkoobchodních distributorů, které s sebou nese prokázání, že alespoň jedna ze čtyř takzvaných „Altmark" podmínek není splněna, hospodářský subjekt, který se dovolává existence podpory pro to, aby získal vrácení dotčené daně, přiznává toto vnitrostátní právo také soudu širokou pravomoc k nařízení provedení jakéhokoli legálně přípustného dokazování.

53 Předkládající soud poukazuje kromě toho na to, že tato pravomoc představuje pouhou možnost a nečinnost zmíněného subjektu při předkládání důkazu nezbytného k tomu, aby jeho požadavek byl úspěšný, může představovat jedinou překážku k prokázání toho, že daň z přímého prodeje má charakter státní podpory ve smyslu čl. 88 odst. 3 ES, jelikož podmínky zvané „Altmark" se týkají údajů, ke kterým tento subjekt nemá nutně přístup mimo soudní žaloby, která směřuje proti příjemci domnělé podpory.

54 Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon mimoto uvedla, že vnitrostátní soud má zvláště možnost nařídit účastníku řízení nebo třetí osobě ve sporu předložení aktu nebo písemnosti.

55 Pokud za těchto podmínek vnitrostátní soud konstatuje, že ponechání důkazního břemene týkajícího se existence nadměrného vyrovnání ve prospěch velkoobchodních distributorů, a tedy toho, že daň z přímého prodeje má charakter státní podpory, na takové farmaceutické laboratoři, jako je Boiron, může znemožnit nebo nadměrně ztížit předložení takového důkazu z toho důvodu, že se tento důkaz zejména vztahuje k údajům, které taková laboratoř nemá, je za účelem zajištění dodržení zásady efektivity povinen použít všechny procesní prostředky, které mu dává vnitrostátní právo, mezi nimiž je právo nařídit provedení nezbytného dokazování, včetně předložení aktu nebo písemnosti některým účastníkem řízení nebo třetí osobou.

56 S ohledem na výše uvedené je namístě na druhou otázku odpovědět tak, že právo Společenství nebrání použití pravidel vnitrostátního práva, která podřizují vrácení

takové povinné daně, jako je daň uvedená v článku 12 zákona č. 97-1164, důkazu, který musí předložit žadatel o vrácení o tom, že výhoda, kterou mají velkoobchodní distributoři z toho, že nejsou podrobeni této dani, je vyšší než zvýšené náklady, které nesou v souvislosti s plněním povinností veřejné služby, které jsou jim uloženy vnitrostátní právní úpravou a zvláště o tom, že alespoň jedna z takzvaných „Altmark" podmínek není splněna.

57 Pokud vnitrostátní soud nicméně konstatuje, že ponechání důkazního břemene týkajícího se existence nadměrného vyrovnání ve prospěch velkoobchodních distributorů, a tedy toho, že daň z přímého prodeje má charakter státní podpory, na takové farmaceutické laboratoři, jako je Boiron, může znemožnit nebo nadměrně ztížit předložení takového důkazu z toho důvodu, že se tento důkaz zejména vztahuje k údajům, které taková laboratoř nemá, je za účelem zajištění dodržení zásady efektivity povinen použít všechny procesní prostředky, které mu dává vnitrostátní právo, mezi nimiž je právo nařídit provedení nezbytného dokazování, včetně předložení aktu nebo písemnosti některým účastníkem řízení nebo třetí osobou.

K nákladům řízení

58 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

1) **Právo Společenství musí být vykládáno v tom smyslu, že farmaceutická laboratoř, která je poplatníkem takové daně, jako je daň stanovená člán-**

kem 12 zákona č. 97-1164 ze dne 19. prosince 1997 o financování sociálního zabezpečení v roce 1998, má právo dovolávat se toho, že nepodrobení velkoobchodních distributorů této dani představuje státní podporu, pro to, aby získala vrácení zaplacených částek, které odpovídají hospodářskému zvýhodnění, jež velkoobchodní distributoři nespravedlivě získali.

2) Právo Společenství nebrání použití pravidel vnitrostátního práva, která podřizují vrácení takové povinné daně, jako je daň uvedená v článku 12 zmíněného zákona č. 97-1164, důkazu, který musí předložit žadatel o vrácení o tom, že výhoda, kterou mají velkoobchodní distributoři z toho, že nejsou podrobeni této dani, je vyšší než zvýšené náklady, které nesou v souvislosti s plněním povinností veřejné služby, které jsou jim uloženy vnitrostátní právní úpravou a zvláště o tom, že alespoň jedna z takzvaných „Altmark" podmínek upřesněných v rozsudku ze dne 24. července 2003, Altmark TransaRegierungspräsidium Magdeburg (C-280/00) není splněna.

Pokud vnitrostátní soud nicméně konstatuje, že ponechání důkazního břemene týkajícího se existence nadměrného vyrovnání ve prospěch velkoobchodních distributorů, a tedy toho, že daň z přímého prodeje má charakter státní podpory, na takové farmaceutické laboratoři, jako je Boiron, může znemožnit nebo nadměrně ztížit zajištění takového důkazu z toho důvodu, že se tento důkaz zejména vztahuje k údajům, které taková laboratoř nemá, je za účelem zajištění dodržení zásady efektivity povinen použít všechny procesní prostředky, které mu dává vnitrostátní právo, mezi nimiž je právo nařídit provedení nezbytného dokazování, včetně předložení aktu nebo písemnosti některým účastníkem řízení nebo třetí osobou.

Podpisy.